

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра документознавства та української мови (№ 801)
(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник проектної групи

О. О. Карпенко
(ініціали та прізвище)

(підпис)

«31» 08 2020 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Основи термінознавства
(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 02 Культура і мистецтво
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа
(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: Інформаційна, бібліотечна та архівна справа
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Харків 2020 рік

Робоча програма Основи термінознавства

(назва дисципліни)

для студентів за спеціальністю 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

освітньою програмою Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

«19» червня 2020 р. – 13 с.

Розробник: Медведь О. В., доцент каф. 801, к. філол. н., доцент

(прізвище та ініціали, посада, наукова ступінь та вчене звання)

(підпис)

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри документознавства та української мови (№ 801)

(назва кафедри)

Протокол № 13 від «19» 06 2020 р.

Завідувач кафедри к. філос. н., доцент

(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

А. Є. Прилуцька

(ініціали та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5,5.	Галузь знань: <u>02 Культура і мистецтво</u> (шифр і найменування) Спеціальність: <u>029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа</u> (код та найменування) Освітня програма: <u>Інформаційна, бібліотечна та архівна справа</u> (найменування) Рівень вищої освіти: <u>перший (бакалаврський)</u>	<i>Вибіркова</i>
Модулів – 2.		Навчальний рік:
Змістових модулів – 2.		2020 / 2021
Індивідуальне завдання – контрольна робота (РК).		Семестр
Загальна кількість годин – 80 <i>годин аудиторних занять /165 годин.</i>		4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5 <i>годин</i> , самостійної роботи студента – 5,3 <i>годин</i> .		Лекції*
		32 год.
		Практичні, семінарські*
	48 год.	
	Лабораторні	
	–	
	Самостійна робота	
	85 год.	
	Вид контролю: модульний контроль, іспит.	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійних становить:

для денної форми навчання – 80 *аудиторних години /85 годин самостійної роботи.*

* Аудиторне навантаження може бути збільшене або зменшене на одну годину в залежності від розкладу занять.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання – ознайомити студентів з теоретичними та практичними аспектами термінознавчої роботи, необхідними для професійної діяльності документознавців, що спеціалізуються в науково-технічній сфері.

Завдання:

- ознайомити студентів із понятійно-термінологічним апаратом вітчизняного термінознавства;
- забезпечити свідоме дотримання усталених норм (зокрема графічних, орфоепічних, лексичних, морфологічних, синтаксичних, стилістичних) сучасного термінознавства в подальшій професійній діяльності студентів;
- забезпечити професійне вміння укладати й оформляти документи науково-технічної сфери.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **компетентностей**:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, до аналізу й синтезу, узагальнення інформації в процесі підготовки первинних і/або вторинних документів, зокрема управлінських і наукових, укладених державною мовою згідно з нормами чинного правопису;

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово для здійснення ефективної професійної комунікації;

ЗК7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації із різних джерел для задоволення інформаційних потреб споживачів, зокрема інформації у вигляді текстів, відтворених державною мовою;

ФК1. Здатність забезпечувати відбір, аналіз, оцінку, систематизацію, зберігання, розповсюдження та надання в користування інформації у будь-яких формах у різних підсистемах соціальних комунікацій, зокрема інформації, відтвореної у вигляді текстів державною мовою;

ФК5. Здатність створювати чітку, стислу та точну управлінську документацію відповідно чинної нормативно-правової документації, зокрема щодо створення документів державною мовою згідно зі стандартами й нормами чинного правопису;

ФК6. Здатність підтримувати ділову комунікацію, з усіма суб'єктами інформаційного ринку, користувачами, партнерами, органами влади та управління, засобами масової інформації на професійному рівні, зокрема усну й писемну ділову комунікацію державною мовою відповідно до норм чинного правопису й державних стандартів;

ФК16. Здатність самостійної практичної роботи в інформаційно-сервісній галузі.

Програмні результати навчання:

РН5. Узагальнювати, аналізувати і синтезувати інформацію у діяльності, пов'язаній із її пошуком, накопиченням, зберіганням та використанням у сучасних організаціях, установах і підприємствах, зокрема узагальнювати, аналізувати й синтезувати інформацію у вигляді текстів, укладених відповідно до стандартів та норм чинного правопису, стилістики й культури мовлення;

РН11. Здійснювати пошук інформації в різних джерелах для розв'язання професійних завдань щодо надання інформаційних послуг та продуктів, релевантних запитам споживачів, зокрема інформаційних послуг і продуктів у вигляді текстів, укладених державною мовою відповідно до стандартів та норм чинного правопису;

РН14. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію українською мовою й/або однією з іноземних мов, зокрема знати особливості усного й писемного професійного спілкування українською мовою;

РН18. Навчатися з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань для забезпечення конкурентоздатності на ринку праці в сучасному соціокультурному середовищі.

Міждисциплінарні зв'язки: «Документознавство», «Діловодство», «Українська мова (за професійним спрямуванням)».

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. *Термінознавство як наукова дисципліна. Основні поняття сучасного термінознавства.*

Тема 1. *Термінознавство як наукова дисципліна.*

Предмет, мета й завдання курсу. Поняття документування в науково-технічній сфері. Термінознавство як теоретична і практична наукова дисципліна.

Тема 2. *Теоретичні та практичні аспекти термінознавства.*

Основні напрямки сучасної термінознавчої роботи в Україні. Зарубіжне термінознавство, світові осередки термінознавчої роботи.

Тема 3. *Нормативні документи в сучасному термінознавстві.*

Державний контроль за формою та змістом сучасних технічних документів. ДСТУ-2000-3966.

Тема 4. *Основні поняття сучасного термінознавства.*

Термін, термінологія, терміносистема як основні поняття сучасного термінознавства.

Тема 5. *Поняття про галузеву термінологію та її структурно-типологічний опис.*

Поняття «термінологія» як вихідне в сучасній термінознавчій роботі. Галузевий поділ сучасної науково-технічної термінології. Структурно-типологічний опис галузевої термінології.

Тема 6. Системна організація сучасної науково-технічної термінології.

Поняття термінологічної системи. Системність як одна з чільних ознак сучасної науково-технічної термінології.

Стандартизація науково-технічних термінів.

Тема 7. Термін як інформаційне явище.

Науковий термін і його визначення. Технічний термін та його визначення.

Тема 8. Термін як мовне явище.

Термін-слово в галузевому документі.

Модульний контроль. Модульна контрольна робота №1.

Змістовий модуль 2.

Тема 9. Лексико-семантичні явища в межах галузевої терміносистеми та українській термінології в цілому.

Терміни як основний складник текстів технічних документів. Поняття про дефініцію терміна.

Тема 10. Лексико-семантичні категорії в межах термінології.

Полісемія термінів. Синонімія термінів. Антонімія термінів.

Тема 11. Поняття про структуру термінів.

Структура термінів. Терміни-слова й терміни-словосполучення.

Тема 12. Основні шляхи творення вітчизняних науково-технічних термінів.

Основні способи творення термінів різних структурних типів. Абревіатури в текстах технічних документів.

Тема 13. Проблеми перекладу іноземних термінів.

Згортання термінологічних утворень в англійській науково-технічній літературі та методика їх опису. Калькування як засіб передавання російськомовних термінів. Співвідношення національних та інтернаціональних компонентів. Правописні спотворення чужомовних термінів.

Тема 14. Інтернаціоналізація науково-технічної термінології як чинник становлення та розвитку української терміносистеми.

Гібридні утворення серед вітчизняних науково-технічних термінів. Словотворча синонімія термінів. Семантичні перетворення термінів в умовах неспеціального контексту.

Тема 15. Міжнародні терміноелементи у мові науки та техніки.

Лексичні інтернаціоналізми та методи їх вивчення. Словники міжнародних терміноелементів. Функції інтернаціональних терміноелементів.

Тема 16. Термінографія. Основи побудови науково-технічних термінологічних словників.

Наукові засади створення науково-технічних термінологічних словників. Основні правила укладання науково-технічних термінологічних словників.

Модульний контроль. Модульна контрольна робота №2.

Модуль 2.

Контрольна робота (РК), передбачена в навчальному плані, що виконується під час самостійної роботи студентів.

Контрольний захід: іспит.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Термінознавство як наукова дисципліна. Основні поняття сучасного термінознавства.						
Тема 1. Термінознавство як наукова дисципліна.	10	2	3			5
Тема 2. Теоретичні та практичні аспекти термінознавства.	10	2	3			5
Тема 3. Нормативні документи в сучасному термінознавстві.	10	2	3			5
Тема 4. Основні поняття сучасного термінознавства.	10	2	3			5
Тема 5. Поняття про галузеву термінологію та її структурно-типологічний опис.	10	2	3			5
Тема 6. Системна організація сучасної науково-технічної термінології.	10	2	3			5
Тема 7. Термін як інформаційне явище.	10	2	3			5
Тема 8. Термін як мовне явище.	9	2	2			5
Модульний контроль № 1	1		1			
Разом за змістовим модулем 1	80	16	24			40
Змістовий модуль 2. Лінгвістичні особливості сучасних галузевих терміносистем. Функціонування термінів.						
Тема 9. Лексико-семантичні явища в межах галузевої терміносистеми та українській термінології в цілому.	10	2	3			5
Тема 10. Лексико-семантичні категорії в межах термінології.	10	2	3			5

Тема 11. Поняття про структуру термінів.	10	2	3			5
Тема 12. Основні шляхи творення вітчизняних науково-технічних термінів.	10	2	3			5
Тема 13. Проблеми перекладу іншомовних термінів.	10	2	3			5
Тема 14. Інтернаціоналізація науково-технічної термінології як чинник становлення та розвитку української терміносистеми.	10	2	3			5
Тема 15. Міжнародні терміноелементи у мові науки та техніки.	10	2	3			5
Тема 16. Термінографія. Основи побудови науково-технічних термінологічних словників.	9	2	2			5
Модульний контроль № 2.	1		1			
Разом за змістовим модулем 2	80	16	24			45
Усього годин	160	32	48			80
Модуль 2						
Індивідуальне завдання (виконання контрольної роботи)	5					5
Контрольний захід – іспит						
Усього годин	165	32	48			85

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Історія вітчизняного термінознавства.	3
2.	Лінгвістичні проблеми українського термінознавства на сучасному етапі.	3
3.	ДСТУ-2000-3966 (практичне опрацювання).	3
4.	Термін, термінологія, терміносистема як основні поняття сучасного термінознавства.	3
5.	Поняття про галузеву термінологію та її структурно-типологічний опис.	3
6.	Системна організація сучасної науково-технічної термінології.	3
7.	Термін як інформаційне явище.	3
8.	Термін як мовне явище. Модульний контроль № 1.	3
9.	Лексико-семантичні явища в межах галузевої терміносистеми та українській термінології в цілому.	3
10.	Лексико-семантичні категорії в межах термінології.	3

11.	Поняття про структуру термінів.	3
12.	Основні шляхи творення вітчизняних науково-технічних термінів.	3
13.	Проблеми перекладу іншомовних термінів.	3
14.	Інтернаціоналізація науково-технічної термінології як чинник становлення та розвитку української терміносистеми.	3
15.	Міжнародні терміноелементи у мові науки та техніки.	3
16.	Термінографія. Основи побудови науково-технічних термінологічних словників. Модульний контроль № 2.	3
	Разом	48

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Загальне уявлення про гносеологічні (пізнавальні), логічні та лінгвістичні аспекти роботи з термінами під час створення документів.	5
2.	Центри термінознавчої роботи в Україні.	5
3.	Розвиток вітчизняного термінознавства.	5
4.	Різноманітність наукових концепцій у сучасному термінознавстві.	5
5.	Галузевий поділ сучасного науково-технічного знання.	5
6.	Системність у філософії та лінгвістиці.	5
7.	Термін як наукове міждисциплінарне поняття.	5
8.	Поняття про номен.	5
9.	Поняття про мотивовані та немотивовані технічні терміни.	5
10.	Абсолютна синонімія технічних термінів.	5
11.	Омонімія як небажане явище.	5
12.	Детермінологізація термінів.	5
13.	Графічні та символічні компоненти технічних документів.	5
14.	Міжнародні терміни та терміноелементи в українській термінології.	5
15.	Гармонізація галузевих термінологічних систем різних мов.	5
16.	Історія вітчизняної термінографії.	5
1-16	Виконання індивідуального завдання.	5
	Разом	85

7. Індивідуальні завдання

Виконання контрольної роботи – редагування самостійно підбраного ділового або наукового тексту.

8. Методи навчання

Пояснювально-ілюстративний, проблемно-пошуковий, евристичний і практичні методи навчання в таких формах: усний виклад матеріалу (актуалізація попередньо набутих знань, лекція, бесіда); використання інформаційно-комунікаційних технологій (презентації); комунікативні тренінги; спостереження над мовним матеріалом; виконання системи вправ і завдань; робота зі словниками й довідниками; самостійне опрацювання мовного матеріалу з елементами пошуково-дослідної роботи.

9. Методи контролю

Поточний контроль (усне й письмове опитування), проміжний контроль (модульні контрольні роботи), контрольна робота, що виконується під час самостійної роботи студента, підсумковий контроль (іспит).

10. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти

10.1. Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Виконання практичних робіт	0...2	12	0...24
Модульний контроль	0...18	1	0...18
Змістовний модуль 2			
Виконання практичних робіт	0...2	12	0...24
Модульний контроль	0...18	1	0...18
Індивідуальне завдання (виконання контрольної роботи)	0...16	1	0...16
Усього за семестр			0...100

Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту. Під час складання семестрового іспиту студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту складається з двох теоретичних питань відповідно до змістових модулів курсу, максимальна кількість балів за кожне питання – 50 балів.

10.2. Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки:

- знання навчально-програмного матеріалу з усіх частин курсу – теорії та практики термінознавства;
- знання понад 60% контрольних елементів орфопрактикуму – орфограм і пунктограм;
- знання понад 60% контрольних елементів із теоретичних визначень термінознавства.

Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки:

- самостійне укладання науково-технічних документів, дотримуючись чинних вимог українського правопису;
- переклад (з російської на українську та навпаки) і редагування текстів науково-технічних документів.

12.3 Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру

«Відмінно» (90–100 балів) заслуговує студент, який:

- показав усебічні, систематичні й глибокі знання навчально-програмного матеріалу з усіх частин курсу – теорії та практики термінознавства;
- систематично надавав понад 90% правильних контрольних елементів орфопрактикуму – орфограм і пунктограм;
- систематично надавав понад 90% правильних відповідей із теоретичних визначень термінознавства;
- проявив творчі здібності в розумінні й використанні навчально-програмного матеріалу.

«Добре» (75–89 балів) заслуговує студент, який:

- показав належні знання навчально-програмного матеріалу з усіх частин курсу – теорії та практики термінознавства;
- систематично надавав понад 75–89% правильних відповідей контрольних елементів орфопрактикуму – орфограм і пунктограм;
- систематично надавав понад 75–89% правильних відповідей на контрольні елементи теоретичних визначень теорії та практики термінознавства
- проявив здібність до самостійного поповнення знань в процесі професійної діяльності.

«Задовільно» (61–74 бали) заслуговує студент, який:

- показав достатні знання навчально-програмного матеріалу з усіх частин курсу – теорії та практики термінознавства;
- систематично надавав понад 61–74% правильних відповідей на контрольні елементи правильних відповідей контрольних елементів орфопрактикуму – орфограм і пунктограм;
- систематично надавав понад 61–74% правильних відповідей на контрольні елементи теоретичних визначень теорії та практики термінознавства;
- показав знання навчально-програмного матеріалу з курсу в обсязі, необхідному для майбутньої роботи за спеціальністю;
- «Незадовільно» (35–60 балів)** заслуговує студент, який:
 - показав низький рівень знань навчально-програмного матеріалу з курсу;
 - систематично надавав менше 60% правильних відповідей на контрольні елементи з усіх обох частин курсу;
 - допустив принципові помилки при виконанні поточних і підсумкових контрольних завдань.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

11. Методичне забезпечення

1. Документно-інформаційне забезпечення сучасної професійної комунікації : навч. посіб. / А. Є. Прилуцька, О. О. Карпенко, Н. І. Парафійник, О. В. Медведь : Харків : Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т», 2017. 463 с.
2. Медведь О. В. Стилїстика та редагування науково-технічної документації : навч.-метод. посіб. Харків : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «ХАІ», 2019. 60 с.

12. Рекомендована література

Базова

1. Білозерська Л. П., Возненко Н. В., Радецька С. В. Р 14 Термінологія та переклад. Навч. посібник для студентів філологічного напрямку підготовки. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2010. – 232 с – Режим доступу : <https://nk.in.ua/pdf/809r.pdf>

2. Термінологія: навчальний посібник [Текст] / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. іноземної філології, українознавства та соціально-правових дисциплін; Д. В. Фурт, Л. А. Дмитрук. Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2020. 172 с.

Допоміжна

1. Казимірова І., Туровська О. Академічне термінознавство: ретроспекція та перспективи розвитку // Українська мова, 2018, № 4. С. 83-91.

2. Стилїстика української мови: навчально-методичний посібник / [упорядники: А. С. Попович, Л. М. Марчук ; за ред. А. С. Попович]. — Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2017. — 172 с. <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/601>

3. Шевченко Л. І., Шулінова Л. В. Стилїстика української літературної мови: функціональна діагностика тексту : навч. посіб. / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. — Київ : ВПЦ «Київський ун-т», 2012. 350 с.

Інформаційні ресурси

1. Лінгвістичний портал з української мови [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.mova.info .

2. Український правопис [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl-pravo.pdf>

3. Російсько-українські словники [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.r2u.org.ua .

4. Словники он-лайн [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.rozum.org.ua.

5. Словники України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua>.

6. Електронні версії словників термінографічної серії. — Режим доступу : tc.terminology.lp.edu.ua/ZIP/Ter— «СловоСвіт» [Електронний ресурс].

7. Великий тлумачний словник сучасної української мови [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.slovnyk.net>.

8. Академічний російсько-український словник за ред. А. Кримського [Електронний ресурс].— Режим доступу : <http://krym.linux.org.ua>.

9. Російсько-український словник сталих виразів [Електронний ресурс].— Режим доступу : <http://www.rosukrdic.iatp.org.ua>.

10. Українська мова : Енциклопедія [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>.